

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ*КОМИСИЯ ПО ЕНЕРГЕТИКА*

ДОКЛАД

Относно: Проект на решение за приемане на изменение и допълнение на Енергийната стратегия на Република България до 2020 г., № 802-03-13, внесен от Министерски съвет на 23 ноември 2018 г.

На свое извънредно заседание проведено на 27 ноември 2018 г., Комисията по енергетика обсъди и гласува Проект на решение за приемане на изменение и допълнение на Енергийната стратегия на Република България до 2020 г., № 802-03-13, внесен от Министерски съвет на 23 ноември 2018 г.

На заседанието присъстваха от Министерство на енергетиката: г-жа Теменужка Петкова- министър, г-н Жечо Станков – заместник-министър, г-н Красимир Първанов – заместник-министър, г-жа Мирослава Христова- директор Дирекция "Правно-нормативна дейност, административно обслужване и човешки ресурси"; от „БЕХ“ ЕАД- г-н Петьо Иванов - изпълнителен директор, г-н Северин Въртигов – заместник изпълнителен директор; от „Булгартрансгаз“ ЕАД – г-н Владимир Малинов - изпълнителен директор, г-н Делян Димитров-член на Управителния съвет, г-н Димитър Тойчев и г-н Ивайло Мойнов-експерти.

Мотивите за необходимостта от изменението на Енергийната стратегия на Република България до 2020 г. бяха представени от г-жа Теменужка Петкова, която изтъкна, че след 1 януари 2020 г. се очаква значителна промяна в маршрутите на доставка на газ през територията на България от Север-Юг на Юг-Север, както и възможен риск от значително намаляване на транзитираните през страната количества, а оттам и приходите от тях. Това е обусловено от следните два факта: предстоящо изграждане на ключови проекти в региона, които ще променят основната посока и маршрути на потоците – „Турски поток“, проектите от „Южен газов коридор“, TANAP, TAP, междусистемна връзка Гърция-България (IGB), проект за нов терминал за втечнен газ в гр. Александруполис (Гърция), газопровода East Med (с източници на газ от Средиземно море), както и позицията на ООО „Газпром экспорт“, съгласно която след 1 януари 2020 г. същите нямат интерес от ползване на настоящата инфраструктура, осигуряваща входен капацитет от Румъния и изходен капацитет към Турция. Към момента основната част от приходите на „Булгартрансгаз“ ЕАД са от осъществявания транзитен пренос, на база дългосрочен договор за трансграничен пренос с входен капацитет 17,8 млрд.м³/г и входна точка от Румъния и изходни точки към Турция (капацитет 14,0 млрд.м³/г), Гърция (капацитет 3,0 млрд.м³/г) и Република Македония (капацитет 0,8 млрд.м³/г).

Концепцията за изграждане на газоразпределителен център на територията на България е основана на идеята в района на гр. Варна да

постъпват от различни източници значителни количества природен газ за по-нататъшно транспортиране, като в същото време в тази точка се организира и място за търговия с газ (хъб), където всеки пазарен участник би могъл да извършва сделки с природен газ на пазарен принцип. В контекста на европейските цели за изграждане на взаимосвързан и единен общоевропейски газов пазар, реализирането на концепцията за газов хъб е в синхрон с проектите за развитие на Южния газов коридор и в пълно съответствие с плановите за развитие на газовата инфраструктура в Европа, в посока подобряване сигурността на доставките и диверсификацията на източниците на доставка на природен газ. Проектът за газов хъб „Балкан“ се ползва с политическата и финансова подкрепа на Европейската комисия, като финансовата подкрепа намери и реално изражение в осигуреното от ЕК безвъзмездно съфинансиране на предпроектно проучване за проекта газов хъб „Балкан“. Вследствие от Междинния доклад на проучването, на 12 юни 2018 г. в сградата на Европейската комисия в Брюксел, бяха представени междинните резултати, в т.ч. предпочитания вариант за трасе, подкрепен и от експертите, като предвидената нова инфраструктура в рамките на първата фаза на избрания вариант на трасе има пълно съвпадение с планираната нова инфраструктура за реализация в рамките на проект „Разширение на газопреносната инфраструктура от българо-турската граница до българо-сръбската граница“. В тази връзка, проектът „Разширение на газопреносната инфраструктура от българо-турската граница до българо-сръбската граница“, в резултат от проведените от „Булгартрансгаз“ ЕАД две неангажиращи фази на процедурата „Open Season“ и проведените предпроектни проучвания, се явява задължително необходима и неразделна част от концепцията за газов хъб Балкан по отношение на инфраструктурата за изграждане. Като основни източници за захранване на хъба се разглеждат руският природен газ, местен добив от България и Румъния, природен газ от Южния газов коридор (ТАП и ТАНАП). Съществуващите и изграждащите се терминали за втечнен природен газ в Гърция и Турция биха могли да осигурят количества природен газ от САЩ, Катар, Алжир, Египет и други.

В качеството си на комбиниран оператор, осъществяващ лицензионните дейности по пренос и съхранение, „Булгартрансгаз“ ЕАД оперира и развива газопреносната инфраструктура в страната. В тази връзка и с оглед на оценка на пазарния интерес от допълнително развитие на съществуващата газопреносна инфраструктура към всички съседни пазарни зони, в т.ч. с трети страни, „Булгартрансгаз“ ЕАД стартира Процедура по оценка на търсенето и разпределение на добавен капацитет – „Open Season“. Процедура по оценка на търсенето и разпределение на добавен капацитет - Open Season се състои от три фази, две от които са необвързващи.

Фаза 3 от процедурата е планирана за периода 3 декември – 31 декември 2018 г, като при положителен резултат предстои подписването на ангажиращи договори за пренос и взимане на окончателно инвестиционно решение.

В резултат от проведените неангажиращи фази от процедурата, проведените предпроектни проучвания и разговори с акционерите на проектните компании, които се очаква да изградят съседните газопреносни инфраструктури

(РАО "Gazprom", BOTAS, Srbijagas, Gastrans) е идентифицирана и определена нуждата от реализирането на нов проект за добавен капацитет „Разширение на газопреносната инфраструктура от българо-турската граница до българо-сръбската граница“. С оглед на текущото положение и макро среда, свързани с дейностите по трансграничен пренос на природен газ, реализацията на разширението на газопреносната инфраструктура в България в резултат от заявките в процедурата „Open Season“ и проведените предпроектни проучвания, както и изразената позиция на ООО „Газпром экспорт“ относно промяна на потоците след 1 януари 2020 г., е необходимо изменение и допълнение на Енергийната стратегия на Република България, за да има възможност до края на 2018 г. в оперативен порядък да бъдат стартирани дейностите, които да доведат до изграждане на необходимата инфраструктура до края на 2019 г.

Осигуряването на инфраструктурата до 1 януари 2020 г. ще запази ролята на България на картата на Европа като основна транзитна държава, а не само като получаваща газ страна, ще осигури сигурност на доставките за страната и региона и ще обезпечи сериозни финансови приходи от дейността по трансграничен пренос.

От ключово значение за изграждането на проекта за разширение на газопреносната инфраструктура в участъка от турско-българската граница до българо-сръбската граница, съставна част от подкрепяната от българското правителство и ЕК концепция за Газов хъб „Балкан“ като място за организирана търговия на пазарен принцип е както недопускане възможността един или няколко доминантни доставчика-вносители да възпрепятстват конкуренцията и свободната търговия на пазара в страната и в региона по прозрачен и недискриминационен начин, така и осигуряването на съвременен търговски хъб, с наличието на високо ниво на ликвидност и краткосрочна търговия на значителни обеми газ. В тази връзка е необходимо създаването на поне една лицензирана газова борса в страната, на която да се осъществяват физическите и финансови сделки с природен газ. Също така, газова борса със сегмент за организирана двустранна търговия ще осигури изпълнението на изискванията на Регламент (ЕС) № 312/2014 на Комисията от 26 март 2014 година за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи (ОВ, L 91/15 от 27 март 2014 г.), задължение, което следва да бъде изпълнено до 15 април 2019 г.

Българското участие в проекта за изграждане на терминал за втечен природен газ край Александрополис е стратегически важно за диверсификацията и сигурността на енергийните доставки. Проектът ще осигури нови количества газ за снабдяване на гръцкия и регионалните пазари в Югоизточна Европа, допринасяйки същевременно за увеличаване на източниците за доставка на газ и трасетата, насърчаване на конкуренцията в полза на крайните клиенти, сигурността на доставките в Гърция и балканските страни, както и подобряване на надеждността и гъвкавостта на Националната мрежа за природен газ, както и регионалните и трансевропейски мрежи. Ключовият очакван източник на газ чрез този терминал е с произход от САЩ, Катар и др. големи производители на втечен природен газ като това ще доведе до допълнителни източници на природен газ за газов хъб „Балкан“.

ООО „Газпром Експорт“ е представил позиция, съгласно която в контекста на развитието на проекта Турски поток, е необходимо преструктуриране на действащия договор, тъй като е възможно да заплащат два пъти за ползване на инфраструктурата, която е изградена към момента, но ще бъде използвана при пренос на природен газ през новите газопроводи. От страна на ГПЕ е изразена позиция за отпадане задължението за плащане на тези участъци, като те бъдат извадени от действащия Договор за транзитен пренос, и за освобождаване на резервирания капацитет, чиято стойност е основната част от приходите по действащия договор. Изразената позиция включва твърдението, че ако ООО Газпром експорт продължи плащането на разходите по съществуващия дългосрочен договор в пълен размер, участието им в ангажиращата фаза на процедурата Open Season по отношение точките на границите Турция/България и България/Сърбия може да бъде оценено като икономически нецелесъобразно. В контекста на новата външна среда и съществуващите договорни взаимоотношения са анализирани перспективите за развитие на газопреносната система на Република България и на трансграничния пренос от гледна точка на очакваните бъдещи приходи и разходи за оператора на газопреносна система „Булгартрансгаз“ ЕАД. Направен е финансов анализ на три варианта за действие, както следва:

- Вариант 1 - Реализация на проекта за разширение на газопреносната инфраструктура между Турция и Сърбия, прекратяване на действащия договор и предлагане на освободените капацитети на търговци на природен газ на RBP и резервирането им от тяхна страна при условията на регулирана цена;
- Вариант 2 - Продължаване на действащия договор до 2030 г. (включително продължаване на заплащането на таксите за капацитет към Турция от 14,0 млрд.м³/г), но без реално пренесени количества;
- Вариант 3 - Реализация на проекта за разширение на газопреносната инфраструктура между Турция и Сърбия и преструктуриране на действащия договор чрез освобождаване от ООО „Газпром експорт“ на капацитет в участъка Негру вода - Малкочлар.

След преглед на анализиранияте варианти от стратегическа гледна точка, се открояват следните предимства на Вариант 3 :

- Запазване ролята на България на газовата карта на Европа за най-дълъг период (минимум до 2040 г.);
- Запазване ролята на България като основна държава, осигуряваща входни количества и търговия на природен газ, както и трансграничен пренос за региона и ЕС минимум до 2040 г.;
- Обезпечаване на сигурността на доставките на природен газ, не само за България, а и за Европа и региона за по-дълъг период;
- Развитие на пазара на природен газ в България и региона;
- Осигуряване на подходяща пазарна среда за организирана търговия на природен газ на пазарен принцип, в т.ч. след освобождаване на капацитети в резултат от преструктуриране на действащия дългосрочен договор;
- Създаване на ликвиден, конкурентен пазар на природен газ, като място за свободна търговия и сключване на сделки по прозрачен и

недискриминационен начин, в т.ч. след освобождаване на капацитети в резултат от преструктуриране на действащия дългосрочен договор;

- Осигуряване на възможност за краткосрочна търговия на значителни обеми газ сключване на сделки по прозрачен и недискриминационен начин, чрез които да се достигне високо ниво на ликвидност на пазара на природен газ, в т.ч. след освобождаване на капацитети в резултат от преструктуриране на действащия дългосрочен договор;

- Диверсификация на доставките на природен газ, чрез осигуряване на допълнителни маршрути и източници на доставка;

- Създаване на условия за насърчаване на конкуренцията в полза на крайните клиенти, в т.ч. след освобождаване на капацитети в резултат от преструктуриране на действащия дългосрочен договор;

От стратегическа гледна точка, както и от финансова, реализацията на проекта за разширение на газопреносната система в участъка от българо-турската граница до българо-сръбската граница и продължаването изпълнението на съществуващия договор, с предложеното изменение съгласно Вариант 3, не само отговарят в по-пълна степен на настоящата геополитическа конюнктура, а и ще предоставят възможност на „Булгартрансгаз“ ЕАД да запази в дългосрочен план ключовата си роля на регионалния газов пазар, ще допринесат за развитието на дейността му и ще гарантират приходите от трансграничен пренос на природен газ през България и след 2030 г. (минимум до 2040 г.) в полза както на дружеството, така и на държавата и обществото.

След представянето на инициираните изменения и допълнения в Енергийната стратегия на Република България народният представител Валентин Николов направи две предложения за промени в така предложените текстове.

Предложение на народния представител Валентин Николов:

В раздел VII „Обезпечаване сигурността на доставките, осигуряване на ликвиден и конкурентен пазар на природен газ и развитие на газопреносната инфраструктура“ се правят следните допълнения:

1. В т. 1 накрая на изречението се добавя „включително открита процедура за възлагане на обществена поръчка за доставка на необходимите материали и оборудване, инвестиционно проектиране-фаза работен проект, изграждане и въвеждане в експлоатация с прогнозна стойност 2 286 000 000 лв. без ДДС“ и се създава изречение второ: „Договорът за изпълнение на обществената поръчка с цитираното по – горе наименование да влезе в сила при наличие на следните условия: взето окончателно инвестиционно решение за реализация на проекта в резултат резервиран капацитет, осигуряващ необходимата доходност на проекта (успешен икономически тест в рамките на ангажиращата фаза от процедурата „Open Season“ и съответното сключване на обвързващ/и договор/и за резервиране на капацитет).“.

2. В т. 4 след думите „дългосрочен договор“ се добавя „за пренос № 643/00157629/210215 от 27 април 1998 г., на основание подписано

допълнително споразумение“, след думата „Малкочлар“ се добавя „съответно да бъде освободен от задължението за заплащане на договорената тарифа за този участък“, а след думата „нов“ се добавя „дългосрочен“.

След приключване на дискусията председателят на Комисията по енергетика г-н Делян Добрев подложи на отделни гласувания направените предложения за редакция. Резултатите от гласуванията и за двете поправки са 9 гласа „за“, без „против“ и 8 гласа „въздържали се“.

Въз основа на проведеното гласуване Комисията по енергетика с 11 гласа „за“, без „против“ и 6 гласа „въздържали се“ предлага на Народното събрание да приеме следният проект на Решение за изменение и допълнение на Енергийната стратегия на Република България до 2020 г.:

Проект!

РЕШЕНИЕ

за изменение и допълнение на Енергийната стратегия на Република България до 2020 г. (ДВ, бр. 43 от 2011 г.)

Народното събрание на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България

Р Е Ш И:

Приема изменения и допълнения на Енергийната стратегия на Република България до 2020 г. (ДВ, бр. 43 от 2011 г.), както следва:

1. Във встъпителната част на Стратегията „ПОГЛЕД КЪМ 2020 г.“ след изречението: „България трябва да се позиционира стабилно на регионалната енергийна карта и да реализира възможностите за износ на електрическа енергия за страните от региона, включително Турция, Гърция, Италия и др.“ се създават следните изречения: „За развитие на конкурентен пазар на природен газ, в контекста на европейските цели за изграждане на взаимосвързан и единен общоевропейски газов пазар, ще бъдат предприети действия за реализиране на концепция за изграждане на газоразпределителен център (хъб) на територията на България, която е в синхрон с проектите за развитие на Южния газов коридор и в пълно съответствие с планове за развитие на газовата инфраструктура в Европа, в посока подобряване сигурността на доставките и

диверсификацията на източниците и маршрутите на доставка на природен газ. Освен разширение на съществуващата газова инфраструктура, с цел осигуряване на необходимата пазарна среда за осъществяването на газов хъб в страната, ще бъде създадена ликвидна и функционираща газова борса.“

2. Създава се нов раздел VII:

„VII. ОБЕЗПЕЧАВАНЕ СИГУРНОСТТА НА ДОСТАВКИТЕ, ОСИГУРЯВАНЕ НА ЛИКВИДЕН И КОНКУРЕНТЕН ПАЗАР НА ПРИРОДЕН ГАЗ И РАЗВИТИЕ НА ГАЗОПРЕНОСНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Концепцията за изграждане на газоразпределителен център (хъб) на територията на България е основана на идеята от различни входни точки на газопрееносната система да постъпват значителни количества природен газ от различни източници, с цел търгуването им на Хъба, както и за по-нататъшно транспортиране, като в същото време в тази точка се организира и пазарно място за търговия с газ (газова борса), където всеки пазарен участник би могъл да извършва сделки с природен газ на пазарен принцип.

Тази концепция ще се реализира чрез изпълнение на проект за изграждане на газов хъб „Балкан“, който е в съответствие с нуждите на региона, идентифицирани от Групата на високо равнище за газова свързаност на Централна и Югоизточна Европа (CESEC), както и от Европейската стратегия за Енергиен съюз. Създаването на газов хъб цели чрез изграждане на необходимата газопрееносна инфраструктура да се свържат пазарите на природен газ на страните-членки в региона - България, Гърция, Румъния, Унгария, Хърватия, Словения и през тях пазарите на страните - членки от Централна и Западна Европа, както и на договарящите се страни от Енергийната общност - Сърбия, Украйна, Република Македония, Босна и Херцеговина и др., като по този начин допринесе за постигането на основните приоритети на европейската енергийна политика.

Реализацията на концепцията ще допринесе за достигане на следните стратегически цели:

- Запазване ролята на България на газовата карта на Европа;
- Запазване ролята на България като основна държава, осигуряваща входни количества и търговия на природен газ, както и трансграничен пренос за региона и ЕС;
- Обезпечаване на сигурността на доставките на природен газ, не само за България, а и за Европа и региона;
- Развитие на пазара на природен газ в България и региона;
- Осигуряване на подходяща пазарна среда за организирана търговия на природен газ на пазарен принцип;

- Създаване на ликвиден, конкурентен пазар на природен газ, като място за свободна търговия и сключване на сделки по прозрачен и недискриминационен начин;
- Осигуряване на възможност за краткосрочна търговия на значителни обеми газ сключване на сделки по прозрачен и недискриминационен начин, чрез които да се достигне високо ниво на ликвидност на пазара на природен газ;
- Диверсификация на доставките на природен газ, чрез осигуряване на допълнителни маршрути и източници на доставка;
- Създаване на условия за насърчаване на конкуренцията в полза на крайните клиенти;
- Получаване на дългосрочни икономически ползи от развитието на пазара и конкурентната търговия с природен газ.

За достигането на идентифицираните стратегически цели за развитие на конкурентен пазар на природен газ в България, както и за обезпечаване на сигурността на доставките за страната и региона и обезпечаване получаването на дългосрочни икономически ползи, в отговор на изразените нужди и планове за развитие на участниците на регионалния газов пазар, от страна на българския газопреносен оператор „Булгартрансгаз“ ЕАД да бъдат предприети следните основни дейности:

1. До края на 2018 г. „Булгартрансгаз“ ЕАД да предприеме всички необходими действия, при спазване на приложимото българско и общностно законодателство, за реализация на проекта за разширение на газопреносната инфраструктура на „Булгартрансгаз“ ЕАД от българо – турската граница до българо – сръбската граница“, в това число от „Булгартрансгаз“ ЕАД по реда на Закона за обществените поръчки да бъдат стартирани обществени поръчки с цел изграждане до края на 2019 г. на допълнителна линейна газопреносна инфраструктура на територията на Република България за обект "Разширение на газопреносната инфраструктура на „Булгартрансгаз“ ЕАД паралелно на северния (магистрален) газопровод до българо-сръбска граница, включително открита процедура за възлагане на обществена поръчка за доставка на необходимите материали и оборудване, инвестиционно проектиране-фаза работен проект, изграждане и въвеждане в експлоатация с прогнозна стойност 2 286 000 000 лв. без ДДС. Договорът за изпълнение на обществената поръчка с цитираното по – горе наименование да влезе в сила при наличие на следните условия: взето окончателно инвестиционно решение за реализация на проекта в резултат резервиран капацитет, осигуряващ необходимата доходност на проекта (успешен икономически тест в рамките на ангажиращата фаза от процедурата „Open Season“ и съответното сключване на обвързващ/и договор/и за резервиране на капацитет).

2. До края на 2018 г. „Булгартрансгаз“ ЕАД да предприеме всички необходими действия за създаване на газова борса за осигуряване на подходяща пазарна среда за осъществяване на газов хъб „Балкан“ чрез учредяване на дъщерно дружество.

3. До края на 2018 г. „Булгартрансгаз“ ЕАД да предприеме необходимите действия за започване на процедура за придобиване на акционерно участие в изграждането на новия терминал за втечен природен газ (LNG терминал) в Александруполис, Гърция.

4. До края на 2018 г. „Булгартрансгаз“ ЕАД да предприеме необходимите действия за реструктуриране на действащия дългосрочен договор за пренос № 643/00157629/210215 от 27 април 1998 г., на основание подписано допълнително споразумение с ООО „Газпром экспорт“, в съответствие с което ООО „Газпром экспорт“ да освободи резервирания капацитет от входна точка Негру вода до изходна точка Малкочлар, съответно да бъде освободен от задължението за заплащане на договорената тарифа за този участък, считано от пуска в експлоатация на проекта за допълнителен капацитет на границата България/Турция и България/Сърбия, само и единствено в случай, че този допълнителен капацитет бъде дългосрочно резервиран (15/20 г.) в рамките на прозрачна процедура и заплащан от ООО „Газпром экспорт“, при сключване на нов дългосрочен договор за пренос.

5. „Булгартрансгаз“ ЕАД да предприеме всички необходими действия, при спазване на приложимото българско и общностно законодателство, за осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на проект за „Разширение на газопреносната инфраструктура на „Булгартрансгаз“ ЕАД от българо – турската граница до българо – сръбската граница“, за създаване на ликвидна и функционираща газова борса и за осигуряване на акционерно участие на „Булгартрансгаз“ ЕАД в изграждането на новия терминал за втечен природен газ (LNG терминал) в Александруполис, Гърция.”

3. Досегашният раздел VII става раздел VIII.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА/
ПО ЕНЕРГЕТИКА:**

ДЕЛЯН ДОБРЕВ